

Unidade 9

A Seguridade Social

DESENVOLVIMENTO MULTIPATAFORMA

A SEGURIDADE SOCIAL

1. A Seguridade Social.
 - a. Estrutura do sistema da Seguridade Social.
 - b. Xestión do sistema da Seguridade Social.
 - c. Obrigacións ca Seguridade Social.
 - d. A acción protectora da Seguridade Social.
2. As prestacións contributivas da Seguridade Social.
 - a. Prestación por asistencia sanitaria.
 - b. Prestación por incapacidade temporal.
 - c. Prestación por incapacidade permanente.
 - d. Prestación por nacemento e coidado de menor.
 - e. Prestación por risco durante o embarazo e lactación materna.
 - f. Pensión de xubilación.
 - g. Prestacións por morte e supervivencia.
 - h. Prestación por desemprego.
 - i. Subsidio por desemprego.

1. A Seguridade Social.

O art. 41 CE dispón o seguinte: “Os poderes públicos manterán un réxime público de Seguridade Social para todos os cidadáns, que garanta a asistencia e prestacións sociais suficientes ante situacións de necesidade, especialmente en caso de desemprego”.

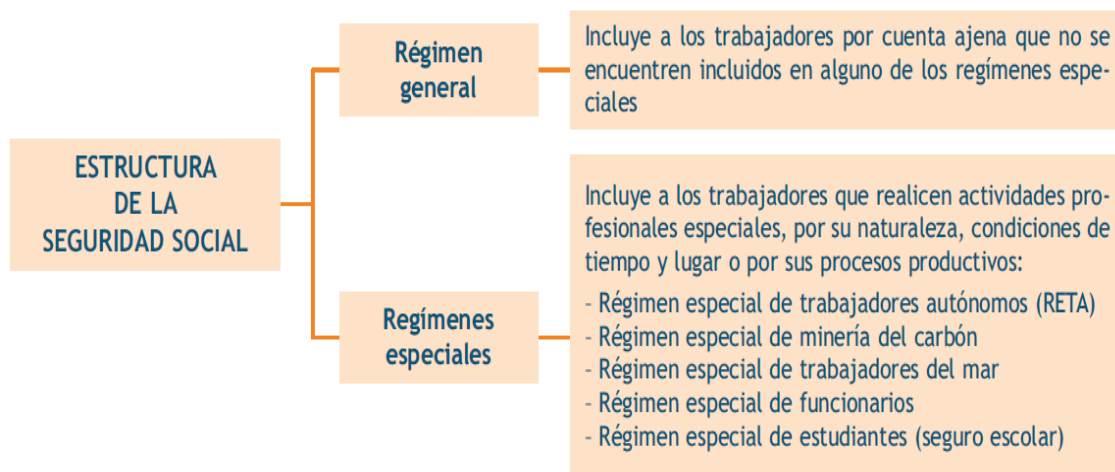
A principal norma sobre Seguridade Social é a **Lei Xeral de Seguridade Social (LGSS) de 1994**, cuxa última reforma tivo lugar co Real Decreto Legislativo 8/2015.

A Seguridade Social caracterízase por ser:

- Un sistema **público**, ao estar xestionado pola Administración Pública.
- Un sistema **obligatorio**, porque todas as persoas que realicen unha actividade laboral, incluída no seu ámbito de aplicación, teñen a obrigaón de afiliarse ou darse de alta e cotizar neste sistema.

O noso sistema de seguridade social baséase no **principio de solidariedade entre xeracións**; isto significa que as xeracións novas pagan cotizacións para que, con elas, finánciense as prestacións dos maiores ou necesitados.

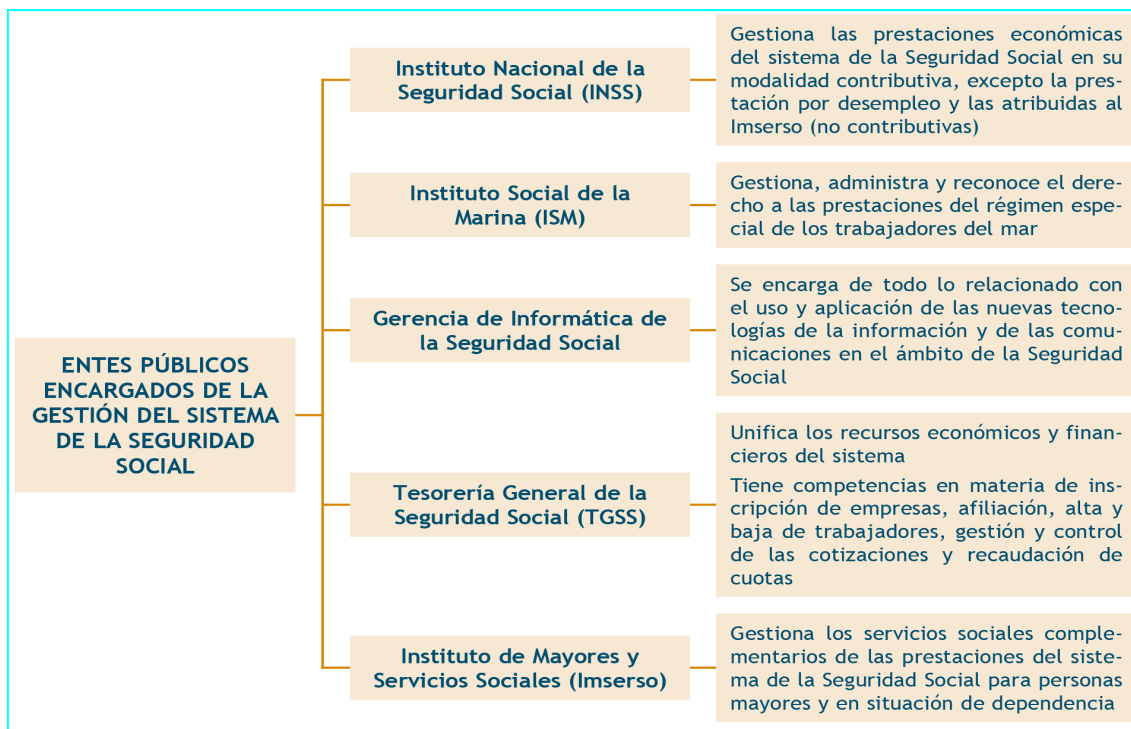
a. Estrutura do sistema da Seguridade Social.

Debido á importancia do autoemprego como forma de incorporación ao mercado laboral, hai que resaltar que no réxime especial de traballadores autónomos (RETA), inclúense aos seguintes colectivos:

- Traballadores maiores de 18 anos que desenvolvan unha actividade por conta propia, sexan ou non titulares de empresas individuais ou familiares.
- O cónxuxe e familiares ata 2º grao inclusive por consanguinidade, afinidade ou adopción que colaboren co traballador autónomo de xeito habitual, persoal e directa e que convivan co empresario, salvo que demostren a súa condición de asalariados.
- Socios traballadores por conta propia de empresas mercantís.
- Socios traballadores de cooperativas de traballo asociado, cando opten por este réxime nos seus estatutos. A idade mínima é de 16 anos.
- Profesionais que exerzan a súa actividade por conta propia: avogados, arquitectos etc.
- Administradores ou conselleiros de sociedades mercantís que realicen estas funcións de xeito habitual, persoa e directa, e que ademáis controlen a empresa por ter máis do 50% do capital (dono da empresa sendo o xerente).

b. Xestión do sistema da Seguridade Social.

c. Obligacións ca Seguridade Social.

O **empresario** debe cumprir varias obrigacións coa Seguridade Social:

- A) Inscripción da empresa: cando o empresario contrate traballadores por conta allea, debe inscribirse na Tesourería Xeral da Seguridade Social (TGSS), que lle dará un número de inscrición para toda a vida da empresa, **o código de conta de cotización**.
- B) Afiliación do traballador: acto administrativo polo cal un traballador entra a formar parte da Seguridade Social; prodúcese a primeira vez que este se incorpora ao mercado laboral. Asígnaselle un número para toda a vida e para todos os réximes (**número de afiliación á Seguridade Social, NAF**).

- C) Alta do traballador: realízase polo empresario ante a TGSS cada vez que un traballador é contratado e antes de comezar a traballar. Desde ese momento iníciase a obrigaón de cotizar.
- D) Baixa do traballador: comunícase á TGSS que finalizou a relación laboral e extínguese a obrigaón de cotizar. Debe comunicarse en 3 días desde o día seguinte ao cesamento da actividade.
- E) Cotización: o empresario debe liquidar e ingresar as cotas da Seguridade Social, tanto das achegas empresariais como das correspondentes ao traballador descontándoas da súa nómina.

O **traballador** ten as seguintes obrigaóns coa Seguridade Social:

- A) Cotización: nace no inicio da súa actividade laboral e cesa cando finaliza.
- B) Variación de datos: o traballador deberá comunicar á empresa calquera variación de datos persoais (por exemplo, estado civil).

As principais obrigaóns do **traballador autónomo ou por conta propia** son: comunicar a súa afiliación, alta e baixa e posible variación de datos. Neste réxime especial o traballador elixe a súa achega entre un mínimo e un máximo.

d. **A acción protectora da Seguridade Social.**

A SS concede prestacións, unha compensación económica ou asistencial, para **prever, reparar ou superar estados de necesidade concretos en que se atopan as persoas**. Estas prestacións poden ser económicas ou en especie, por exemplo, a asistencia sanitaria. Hai dous tipos de prestacións: contributivas e non contributivas.

MODALIDADE	APLICACIÓN	PRESTACIÓNS
Contributiva	<p>Persoas traballadoras que residan e exerzan a súa actividade en territorio nacional e que estén incluídos nalgún dos seguintes grupos:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Traballadores por conta allea. • Autónomos. • Socios traballadores de coopeprativvas de traballo asociado. • Estudantes. • Funcionarios públicos, civiles e militares. • Extranxeiros con permis de residencia e traballo en España. • Españoles non residentes en territorio nacional en determinadas situacións. 	<ul style="list-style-type: none"> • Todas as prestacións.
Non cntributiva	<p>PErsoas que, residindo en territorio nacional, non cotizaran nunca ou non o suficiente para acceder á modalidade contributiva e que carezan de recursos económicos.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Asistencia sanitaria. • Pensión de incapacidade permanente. • Prestación por nacemento de fillo non contributiva. • Pensión de xubilación. • Subsidio por desemprego. • Perstaciós familiares por fillo a cargo.

2. As prestacións contributivas da Seguridade Social.

a. Prestación por asistencia sanitaria.

Consiste na prestación dos servizos médicos e farmacéuticos, así como os servizos de recuperación física, prótese e ortopedia conducentes a conservar e recuperar a saúde das persoas incluídas na Seguridade Social.

Teñen dereito á asistencia sanitaria:

- O traballador, o seu cónxuxe, os seus fillos e ascendientes, sempre que convivan con el e ás súas expensas.
- Os pensionistas.
- Os desempregados.

b. Prestación por incapacidade temporal (IT).

Cobre a falta de ingresos que se produce cando o traballador, por enfermidade ou accidente, está imposibilitado temporalmente para traballar e precisa asistencia sanitaria da SS.

1

Requisitos de la prestación por incapacidade temporal

Estar afiliado e en alta ou situación asimilada á alta.

Se se debe a enfermidade común

Esíxese cotizar 180 días nos 5 anos anteriores á baixa (**período de carencia**)

Se se debe a accidente (común ou laboral) ou a enfermidade profesional

Non se esixe período de cotización

¹ [Novo sistema de baixas médicas](#)

A duración inicial e a contía da prestación por incapacidade temporal dependen da duración da incapacidade e o seu motivo:

Subsidio por incapacidad temporal (IT)			
Contingencia	Duración	Cuantía	A cargo de
Enfermedad común y accidente no laboral	Días 1.º, 2.º, 3.º	No se cobra subsidio	Empresario (si hay mejora voluntaria)
	12 días (del 4.º al 15.º, ambos inclusive)	60 % de la base reguladora	Empresario
	5 días (del 16.º al 20.º, ambos inclusive)	60 % de la base reguladora	INSS o mutua de AT y EP
	Día 21.º y siguientes	75 % de la base reguladora	INSS o mutua de AT y EP
Enfermedad profesional y accidente laboral	Desde el día siguiente al de la baja (el día de la baja corre a cargo de la empresa)	75 % de la base reguladora	INSS o mutua de AT y EP

¿Que é a base reguladora?

É un importe baseado na retribución e no tempo de cotización que determina a contía e duración das prestacións para os beneficiarios da seguridade social.

A) Base reguladora de IT por accidente non laboral ou enfermidade común.

$$Base\ reguladora = \frac{BCC\ C\ domes\ anterior\ á\ baixa}{30(mensual)ou\ días(diario)}$$

B) Base reguladora de IT por accidente laboral ou enfermidade profesional.

$$Base\ reguladora = \frac{BCC\ P\ domes\ anterior - horas\ extra\ de\ semes}{30(mensual)ou\ días(diario)} + \frac{Horas\ extra\ dos\ 12\ meses\ anteriores}{360(mensual)365(diario)}$$

Durante a folga e o peche patronal non existe dereito á prestación por incapacidade temporal.

A prestación abonarase mentres o beneficiario atópase en situación de incapacidade temporal. Esta terá a duración máxima seguinte:

1ª FASE: Duración **máxima de 365 días**. Llegado este término el INSS puede:

- Dar de **altamédica** al trabajador.
- **Mantener** al trabajador en situación de **IT**.
- Acordar el **inicio** de **expediente** de incapacidad permanente del trabajador.

2ª FASE: **Prórroga de 180 días** cuando se presuma que durante ellos, el trabajador pueda ser dado de alta médica por curación.

3ª FASE: Prórroga cuando la **IT supere los 545 días**, es necesario dar al trabajador la **incapacidad permanente** en un plazo inferior a 3 meses.

4ª FASE: En caso de expectativa de recuperación o mejora del trabajador, la calificación puede retrasarse, pero **nunca rebasar los 730 días de IT**.

Actividade nº1

c. Prestación por incapacidad permanente.

Situación na que se atopa o traballador que, despois de seguir un tratamento médico, presenta reducións anatómicas ou funcionais previsiblemente definitivas que diminúen ou anulan a súa capacidade para traballar.

Para percibir esta prestación requírese estar en alta e cotizar o tempo esixido, excepto cando a causa da mesma sexa un accidente ou enfermidade profesional, que non require período de cotización previo.

Os grados da prestación son os seguintes:

	Grados de incapacidad
Incapacidad permanente parcial	Para la profesión habitual. Es la que produce al trabajador una disminución no inferior al 33 % en el rendimiento de su profesión, sin impedir la realización de las tareas fundamentales de la misma.
Incapacidad permanente total	Para la profesión habitual. Inhabilita al trabajador para la realización de las tareas fundamentales de su profesión, siempre que pueda dedicarse a otras distintas.
Incapacidad permanente absoluta	Impide al trabajador el ejercicio de todo tipo de profesión u oficio.
Gran invalidez	Situación en la que se halla un trabajador afectado por incapacidad absoluta. Necesita la asistencia de otra persona para realizar los actos más esenciales de la vida (comer, desplazarse, vestirse).

d. **Prestación por nacimiento de fillo e coidado de menor.**

É aquela que trata de cubrir a perda de rendas do traballo e ingresos que sofren os traballadores, por conta propia ou allea, cando se suspende o seu contrato, para disfrutar dos períodos de descanso por nacemento, adopción ou acollemento legalmente establecidos.

A prestación económica consiste nun subsidio equivalente ao 100% da base reguladora correspondente a cargo do INSS. Esta é a mesma que a de incapacidade temporal para as continxencias comúns.

Duración:

- **Por nacemento e coidado de menor:**

Nai biolóxica e outro proxenitor: 16 semanas. As 6 semanas inmediatamente posteriores ao parto deben ser disfrutadas de maneira **obligatoria**,

ininterrompida e a xornada completa. As 10 semanas restantes son voluntarias. Poden disfrutarse de maneira continuada ou interrompida, en períodos semanais, a xornada completa ou parcial. Amplíanse en dous semanas en caso de parto múltiple a partir do segundo fillo.

- ***Por adopción, garda con fins de adopcións ou acollemento:***

16 semanas. As 6 primeiras semanas obrigatorias, ininterrompidas e a xornada completa tras a resolución xudicial. As 10 semanas restantes son voluntarias. Poden disfrutarse de maneira continuada ou interrompida, en períodos semanais, a xornada completa ou parcial.

Requisitos:

Serán beneficiarias desta prestación as persoas traballadoras por conta allea ou propia, calquera que sexa ou seu sexo, que se atopen en situación de alta ou asimilada á alta e acrediten os seguintes períodos mínimos de cotización:

Idade	Cotización
Mens de 21 anos na data do nacemento	No se esixe cotización mínima
Entre 21 e 26 anos na data de nacemento, adopción ou acollida (a idade mínima de adopción en España é de 25 anos)	90 días cotizados nos 7 anos anteriores ao momento do inicio do descanso, adopción ou acollida; ou 180 días ao longo de toda a vida laboral.
Máis de 26 anos na data do nacemento, adopción ou acollida	180 días cotizados nos 7 anos anteriores ao inicio do descanso, adopción ou acollida; ou 360 días ao longo de toda a vida laboral.

e. **Prestación por risco durante o embarazo e lactación materna.**

Cobre a perda de rendas que orixina a suspensión do contrato na que non é posible cambiar de posto debido a que elimine o risco que afecta o feto ou á nai durante o embarazo e ao neno durante a lactación.

DURACIÓN:

- Suspensión por risco durante o embarazo: ata que se elimine o risco ou na súa falta ata o parto.
- Suspensión por risco durante a lactación: ata que se elimine o risco ou na súa falta ata os 9 meses.

CONTÍA:

O 100% da base reguladora, a mesma que para o accidente de traballo ou enfermidade profesional.

f. **Novas prestacións 2023.**

Ten a consideración de situación especial de incapacidade temporal por continxencias comúns aquela baixa laboral en que poida atoparse a **muller** en caso de menstruación incapacitante secundaria ou dismenorrea secundaria asociada a patoloxías tales como endometriosis, miomas, enfermidade inflamatoria pélvica, adenomiosis, pólipos endometriais, ovarios poliquísticos, ou dificultade na saída de sangue menstrual de calquera tipo, podendo implicar síntomas como dispareunia, disuria, infertilidade, ou sangrados máis abundantes do normal, entre outros.

Tamén ten esta consoderación a debida á interrupción do embarazo (voluntaria ou involuntaria), mentres a afectada reciba asistencia sanitaria polo Servizo Público de Saúde e estea impedida para o traballo, e a de xestación da muller, desde o día primeiro da semana 39.

A Seguridade Social farase cargo do importe íntegro da prestación desde o primeiro día da baixa.

g. **Pensión de xubilación.**

É unha prestación económica, vitalicia, recibida polo traballador que cesa voluntariamente, de forma total ou parcial, na súa actividade laboral ao cumprir a idade legal de xubilación e se reúne determinados requisitos.

REQUISITOS PARA PERCIBIR A PRESTACIÓN POR XUBILACIÓN:

- Estar afiliado á Seguridade Social.
- Cumprir a idade mínima de xubilación: entre 65 e 67 anos (en determinados supostos especiais a idade mínima adiántase). A partir do ano 2013, a idade legal increméntase un mes por ano ata o ano 2018 e 2 meses máis por ano desde o ano 2019 ata o 2027, en que se alcanzará a idade de 67 anos.
- Ter cuberto o período mínimo de cotización de 25 anos cotizados.
- Cobrarase o 100% da base reguladora ao haber cotizado 38 anos e 6 meses.
- Cesar total o parcialmente na actividade laboral.

TIPOS DE XUBILACIÓN.

- A) Xubilación ordinaria (por idade): é preciso cumprir cos requisitos establecidos anteriormente.
- B) Xubilación ordinaria (por anos de cotización): con 65 e 66 anos, a persoa traballadora ten que ter cotizados a lo menos 38 anos e 6 meses. Da dereito ao 100% da pensión.
- C) Xubilación anticipada: a lei permite acceder á xubilación por dous motivos: **a partir dos 63 anos por un cese non voluntario no traballo**, por exemplo, despedimentos, forza maior, morte do empresario... A lo menos hai que ter cotizados 33 anos. Haberá redución da pensión ata alcanzados os 67 anos.

Xubilación anticipada voluntaria: a partir dos 65 anos. Deberán terse 35 anos cotizados e se aplicarán reducións ata os 67 anos.

- D) Xubilación flexible: cando os traballadores cunha pensión de xubilación ordinaria compatibilizan a percepción desta cun traballo a tempo parcial, diminuindo a contía da pensión de xubilación en proporción á xornada de traballo do pensionista.
- E) Xubilación parcial: cando os traballadores compatibilizan a pensión de xubilación cun traballo a tempo parcial e **vinculado á celebración dun contrato de substitución** (relevo).

A diferenza coa xubilación flexible reside en que con esta o traballador accede ao emprego unha vez xubilado, mentres que na parcial o traballador é menor de 65 anos e accede á xubilación desde o emprego.

h. **Prestacións por morte e supervivencia.**

Prestacións económicas para cubrir a falta de ingresos na unidade familiar proporcionados polo falecido.

Auxilio por defunción: para cubrir os gastos do enterro, actualizables conforme ó IPC

Pensión por viudedade: pensión vitalicia para o cónxuxe vivo, excepto se contrae matrimonio ou forma parella de feito. Ascende ó 52% da base reguladora

Pensión de orfandade: para os fillos do falecido ata os 21 anos ou maiores se son discapacitados. A idade ascende a 25 anos se é orfo dos 2 proxenitores, n este caso a prestación normal do 20% da base reguladora incrementase co 52% da mesma

Subsidio a favor de familiares: para familiares que vivisen co falecido a lo menos 2 anos e non cobren pensión. A contía é do 20% da base reguladora.

Actividade nº2

i. Prestación por desemprego (nivel contributivo).

Ampara aos que podendo e querendo traballar perden o seu emprego ou ven reducida a súa xornada ordinaria polo menos nunha terceira parte, sempre que o seu salario redúzase na mesma proporción.

Requisitos:

- Estar afiliado e en alta.
- Non haber cumprido a idade legal de xubilación.
- Estar inscrito no Servizo Público de Emprego e asinar o compromiso de actividade (obriga de buscar activamente un novo emprego, aceptar as opcións de colocación e participar en accións de motivación, información e orientación para o emprego).
- Estar en situación legal de desemprego, é dicir, non haber cesado voluntariamente.

- Haber cotizado a lo menos 360 días nos 6 anos anteriores.

A **duración da prestación** irá en función do tempo cotizado nos 6 anos anteriores á situación legal de desemprego. E a máxima será de 24 meses (720 días).

Días cotizados	Días de prestación
De 360 a 539	120
De 540 a 719	180
De 720 a 899	240
De 900 a 1.079	300
De 1.080 a 1.259	360
De 1.260 a 1.439	420
De 1.440 a 1.619	480
De 1.620 a 1.799	540
De 1.800 a 1.979	600
De 1.980 a 2.159	660
A partir de 2.160	720

A **cantidade** que ten dereito a cobrar un traballador por prestación por desemprego ten que estar comprendida entre uns límites máximos e mínimos segundo o número de fillos que teña.

Durante os 180 primeiros días	70% da base reguladora
A partir do día 181	60% da base reguladora

A **base reguladora** calcúlase:

Suma da BCCP dos últimos 180 días - horas extraordinarias

180 días

Os **límites** son os seguintes:

Importe máximo	Importe mínimo
<ul style="list-style-type: none"> • Se non ten fillos/as a cargo: 175% do IPREM • Un fillo/a a cargo: 200% do IMPREM • Dous ou máis fillos/as a cargo: 225% do IPREM 	<ul style="list-style-type: none"> • Sen hijos/as: 80 % do IPREM • Un fillo/a ou máis: 107% do IPREM

A solicitude,deberá ser presentada durante os 15 días hábiles seguintes ao último día traballado, presencialmente na oficina de emprego, a través da Sede Electrónica do SEPE ou en calquera oficina de rexistro público ou por correo administrativo.

j. **Subsidio por desempleo (nivel non contributivo).**

É unha prestación económica asistencial destinada aos desempregados inscritos como demandantes de emprego polo menos durante 1 mes, que non rexeitaron unha oferta de emprego adecuada e carecen de rendas superiores ao 75% do SMI.

- **Obxecto.** É un sistema asistencial que prolonga o sistema contributivo anterior.
- **Requisitos.** Concédese a quen, en situación de paro, carece de rendas superiores en cómputo mensual ao 75 % do Salario Mínimo Interprofesional.
- **Contía.** O 80 % do IPREM sen incluír as pagas extraordinarias.
- **Duración.** Situación máis común para mozas que non cubriron o período mínimo de cotización para acceder á prestación contributiva. Neste caso percibirán seis meses se cotizaron seis ou máis.

Actividade nº3

² Formación e Orientación Laboral: McGrawHill, MacMillan, Paraninfo, Google images. BOE. www.sepe.es

Apuntamentos FOL © 2022 by **María Mantilla Pousa** is licensed under **CC BY-NC-ND 4.0**